

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa A. S. i P. Z.
przeciwko K. M.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 października 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 czerwca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwoty po 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych na rzecz każdego z nich tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanej K. M. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 25 stycznia 2018 r. uznającego za bezskuteczną w stosunku do powodów A. S. i P. Z. umowy z dnia 14 lipca 2010 r., na mocy której dłużnik A. Z. sprzedał pozwanej prawo własności nieruchomości - szczegółowo opisanej w sentencji - na zaspokojenie wierzytelności powoda P. Z. o zapłatę kwoty 80.466 zł z odsetkami ustawowymi oraz powódki A. S. o zapłatę kwoty 80.466 zł z odsetkami ustawowymi, na którą przeszło uprawnienie wierzyciela I. Z., wynikających z prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 21 września 2009 r. (XIII Ns (...)) - przeciwko dłużnikowi A. Z.

Sądy obu instancji uznały, że spełnione zostały wszystkie przesłanki skargi pauliańskiej. W wyniku zawarcia zakwestionowanej umowy dłużnik stał się bowiem niewypłacalny, działał celem udaremnienia wykonania orzeczenia zapadłego w sprawie o dział spadku i został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo z art. 300 § 2 k.k., a pozwana nabyła nieruchomość za cenę niższą niż rynkowa i miała świadomość, że dłużnik działa z pokrzywdzeniem wierzycieli, ich niezaspokojone roszczenia wynikające z należnych im spłat udziału w spadku zostały bowiem ujawnione w toku czynności przygotowawczych do sprzedaży lokalu (§ 6 umowy).

Od wyroku Sądu drugiej instancji pozwana wniosła skargę kasacyjną. Wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania powołała się na przesłankę oczywistej zasadności skargi. Zdaniem skarżącej Sąd Apelacyjny naruszył art. 382 w związku art. 328 § 2 i 391 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. nie odnosząc się w motywach rozstrzygnięcia do dowodów wskazanych przez pozwaną i zarzutu ich pominięcia przez Sąd pierwszej instancji. Uzupełniając braki wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w piśmie procesowym z dnia 24 lutego 2020 r. dodatkowo wskazała, że Sąd Apelacyjny naruszył art. 378 § 1 k.p.c. nie odnosząc się do zarzutów apelacji dotyczących znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy orzeczenia sądu wieczystoksięgowego dotyczącego wniosku powodów z dnia 14 czerwca 2010 r., w którym sąd ten nie widział przeszkód by dłużnik zbył nieruchomość objętą kwestionowaną transakcją, podkreślając, że roszczenia wierzycieli nie są jeszcze wymagalne.

Powodowie wniesli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie na rzecz każdego z nich kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Sytuacja taka w badanej sprawie nie wystąpiła. Przede wszystkim w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się konsekwentnie, że naruszenie art. 328 § 2 (aktualnie art. 327¹ § 1 k.p.c.) w związku z art. 391 § 1 k.p.c., może być zarzucane w skardze kasacyjnej tylko wyjątkowo, gdy wady uzasadnienia uniemożliwiają dokonanie kontroli kasacyjnej, z uwagi na jego sporządzenie w sposób nie pozwalający na zorientowanie się w przyczynach natury faktycznej i prawnej, które legły u podstaw rozstrzygnięcia (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, niepubl., z dnia 14 listopada

2000 r., V CKN 1211/00, niepubl., z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00, niepubl., z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, niepubl., z dnia 18 lutego 2005 r., V CK 469/04, MoP 2009, nr 9, s. 501 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2012, nr 12, poz. 148). Uzasadnienie zaskarżonego rozstrzygnięcia akceptującego ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji nie potwierdza tezy o rażącej wadliwości jego konstrukcji z perspektywy regulacji art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i 382 k.p.c.

Upatrywanie oczywistej zasadności skargi w naruszeniu art. 378 § 1 k.p.c. nie poddaje się weryfikacji, podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie może być bowiem przepis, który nie został przytoczony w podstawach skargi. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany podstawami skargi i nie może wykraczać poza ich granice (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Przypomnienia także wymaga, że podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżąca zasady tej w znacznej mierze nie bierze pod uwagę, kwestionując w uzasadnieniu skargi ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, z którego Sady obu instancji wyprowadziły wniosek, że dłużnik jest niewypłacalny, działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, a pozwana nabywając lokal poniżej jego wartości rynkowej, mając wiedzę o niezaspokojonych roszczeniach powodów, mogła - przy zachowaniu należytej staranności - przewidywać, że dłużnik działa z pokrzywdzeniem wierzycieli.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800 ze zm.).

Określając wysokość należnych powodom kosztów zastępstwa procesowego Sąd Najwyższy miał na względzie, że mają oni status współuczestników formalnych, korzystali z pomocy jednego pełnomocnika, a liczba reprezentowanych przez niego osób nie miała - w okolicznościach rozpoznawanej sprawy - wpływu na zwiększenie nakładu jego pracy, wobec wspólnej podstawy faktycznej i prawnej dochodzonych przez nich roszczeń (por. m.in. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., III CZP 58/15, OSNC 2016, nr 10, poz.113 oraz z dnia 10 lipca 2015 r., III CZP 29/15, OSNC 2016, nr 6, poz. 69).

jw